

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

63. Constantia Magistratuu[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

dati essent consilia spernere, sancitum ne Regibus liceret nisi iustum & rectum velle; illis ipsorum consiliis nihil posse iustius, nihil æquius statui; Reges ergo debere iis acquiescere quæ pro officij ratione deliberassent suggerenda, supremo iuri hoc iure nihil detrahi, iniquè agendi facultatem non esse potestatis, sed impotentia quæ præstet carere quàm ea soluta & libera frui. Iusti porò illius & recti normam quo dandis consiliis ministri; iubendo Reges obligantur, Sinarum leges immutabilem describunt; non quod æternæ sint, aut quicquam duodecim tabulis vel iuri Cæsareo simile habeant, cum earum ætas, annos familiae regiae non excedat. Novus Imperator novum condit imperium, novum à se imperio nomen ponit, natalem annum novum, ab inauguratione sua illi facit, novis instituit legibus, retentis nihilominus, quarum vtilitas vniuersali omnium approbatione commendatur, & adscitis quæ maximè in præsens conducunt, neque id suo vnus arbitrata, cum legum auctores lege illie primaria teneantur in quam suas omnes referant oportet, felicitatem nimirum imperii, quæ perpetuando in longas ætates eidem familiae sceptro, magnopere sita est, quare huius quoque habenda est ratio, in adiunctione legum novarum ad veteres, ne extinctione regii sanguinis regnum omne calamitate & cædibus furor ambientium evertat, stabilitis à se novis legibus Imperator, confirmatisque veteribus, obstringit posteros, regni sua è familia hæredes, qui pro illa quam præstant maioribus veneracione, observant eas accuratissimè; quod ipsi vt faciant, quamvis grati animi officium & promissi fides, & recti amor eos non cogeret, cogit literatorum metus, qui acerrime illas æmulantur; armaque & armorum nervos, regni ætariam, vniuersumque populum sic habent ad manum vt possint illum aduersus Regem momèto vertere. Rex tamen cum possit omnia neciuris vllius quisquam nisi ab illo vmbra obtineat sibi tamen nunquam tantum assumpserit, vt quicquam statuatur, vel donet, vel gratificetur præter vsus antiquos & legum præscripta, & tribunalium suorum deliberata consilia; quæ dum ipse exquirat, commendationem ad summam rei propositæ suam addit, ex qua vt maximè propensum ipsius animum perspiciant consiliarii, nunquam ab legibus, & more veteri abduci se sinant, licet de tenui solùm munusculo agatur, nisi forte ex iis decerpatur quæ in sumptus regios attributa, possunt eius arbitrio dispensari. Atque vt ex vno discamus quanta sit ministrorum illorum libertas, & animi robur, in asserendo legum, & recti iure, aut annos ferme quinquaginta Vanlicus Regni sibi hæredem destinabat minorem filium excluso maiori cui successio debebatur; id vbi recitum, mox in aulam confertim libelli plueret, reuerenter quidem, verum & audenter improbantium Regis consilium, & obiectionum quæ fama inde posteros, quis sermo Regem Vanlicum à muliercula fascinatam à se vsque aded descivisse vt ex legum supremo vindice, publicus earum violator euaderet, mulierosior maritus & durior parens. Qui

63.
Constantia
Magistratus

maioris natu inconsolabilem & æternum dolorem fictis feminæ lachrimis donaret, velletque ab cœlo & natura impostam primo natu coronam quam firmare debuerat in alterum transferre: nihilo seciùs si velle id pergeret, providendum an posset esse perpetuum, reclamaturas enim leges, & innocentem filium iure suo exclusum, nec passuros populos damnandam iniuriam exemplum trahere. His infano amore in furorem verso, Rex primos monitores, secundos & tertios multauit; pergentes nihilominus alios ad centum libellis obstrepere, partim loco mouit, partim exilio, ignominia, & plagis publicè affecit; at hic de condicito Magistratus omnes ad fores palatij conuenire, certi aut Regem ad parendum legibus cogere, aut proiectis, honorum insignibus, Magistratu, & publici cura, patrias suas repetere; quæ fortis animi tam constans excelitas sic Regem exterruit, vt exine absterit à corona in isto hæredi detrahenda, ne quod pronum erat, illam sibi mox detrahi cerneret; illud fortassis admirabilius de Collegio Doctorum quos morum, & iuris integritas ex omni prudentiæ flore, sexaginta numero selegit. Ij præter legatam quam extra ordinem à Rege accipiunt cognoscendi de causis impeditissimis & grauissimis potestatem, toti imperio excubant, & mille oculis exploratorum sagacium, scrutantur eius morbos, vel occultos vel malè curatos; libellis assiduè potissimum verò in acta procerum Regem interpellant, imò ipsum in Regem, cuius vitam & gesta suo iudicio, & censura castigant, cogiturque per se libellos perlegere quibus illi suadeat emendationem, qua si quando magis licentia quam libertate offensus nonnullos in ordinem redigat. nunquam efficiet, vt cum res exigit monendo alij abstant rati alioqui fore se non modo viles & ignauos, sed etiam patriæ proditores, si honestum vtili postponant, & priuati commodi studio, commune malum dissimulent. Exauctorati gaudent, triumphant exilij gloria, & constantia libertatis, ac ne morte quidem ab officio cessant, cum postumis etiam è sepulchro scriptis, Regis vitia perstringant; quod profecto in Sinis prodigium grande est, qui cum beatitatem aliam nec sciant nec ambiant secundis ab Rege dignitatibus maiorem, lucrum tamen haud paulo præstantiùs existiment illas recti amore, & publici studio perdere quàm tenere. Restat aliud quoddam quo nullum potentius, nullum apud Sinas laudabilius tribunal; cum enim causæ, tribunalium, octo nonnunquam & decem expertæ vices, & religiosæ diligentia infinitas moras, reos interea diuturno carere tenerent, his ita consultum est, vt anni exordiis, iudicio iterum sisterentur: tunc ergo ex aula in Prouincias quindecim, iudices totidem ab Regina matre delegantur, quorum munus vocabulum indicat quo misericordiam iudices nominantur. Lustrant ij carcere, toto regno tentos, & quoscumque illic etiam confitentes; & conuictos reos compererint benignè absoluunt, nisi causæ illorum atrocitas pietatem omnem & misericordiam excedat; cuius Prætorij teneritas mollior fictione iuris nomen duxit

64.
Tribunal
misericordiam.